

Školská zrelosť a školská pripravenosť

PhDr. Ľudmila CAPOVÁ, psychologička

**Centrum pedagogicko-psychologického
poradenstva a prevencie Košice**
Karpatská 8, 040 01 Košice

Školská pripravenosť -

úroveň predchádzajúcej prípravy schopností a spôsobilostí dieťaťa, ktoré získalo vplyvom prostredia a výchovy.

Školská zrelosť -

stupeň vývinu (telesného, rozumového, emocionálneho a sociálneho) dieťaťa, ktorý mu umožní úspešné zvládnutie školských povinností a nárokov.

Školská spôsobilosť -

legislatívny pojem, ktorý zastrešuje školskú zrelosť, školskú pripravenosť a legislatívne požiadavky na začiatok plnenia školskej dochádzky.

Ako postupovať, ak sa nám dieťa javí zrelé na školu skôr, prípadne nezrelé?

- odborné psychologické a pediatrické vyšetrenie,
- zvážiť zrelosť v jednotlivých oblastiach vývinu dieťaťa,
- sledovať vývin dieťaťa, jeho záujmy a záľuby,
- poskytovať mu podporu a dostatok pestrých podnetov, ktoré potrebuje na rozvoj,
- rozvíjať jednotlivé oblasti avšak nie urýchľovať – všetko má svoj prirodzený priebeh,
- komunikácia s učiteľkami v materskej škole.

Zrelosť dieťaťa v jednotlivých oblastiach

Somatická zrelosť - konštitúcia dieťaťa, proporčnosť tela, hmotnosť/výška, kontrola zraku, sluchu, rečových orgánov pred vstupom do školy, v prípade potreby neurologické odborné vyšetrenie. Fyzickú vyspelosť a zdravotný stav posudzuje lekár.

Psychická zrelosť - vývin všeobecných intelektových schopností, zrelosť vnímania, pozornosť, základy počítania a matematických predstáv.

Motorická zrelosť - hrubá motorika zahŕňa schopnosť zacielenia a regulácie pohybovej aktivity. Jemná motorika je najviac viditeľná v kresbe dieťaťa (figurálna kresba a jej znaky, analýza kvality grafických čiar, strihanie, koráliky, modelovanie, prekresľovanie šablón a pod.), v oblasti vizuo-grafomotoriky ide o úroveň napodobenia geometrických tvarov a písmen.

Rečová zrelosť - výslovnosť dieťaťa, porozumenie spisovnému jazyku, vyjadrovacie schopnosti, artikulácia, rozsah aktívnej slovnej zásoby, tvorba a skladba viet a pod. Posudzuje logopéd.

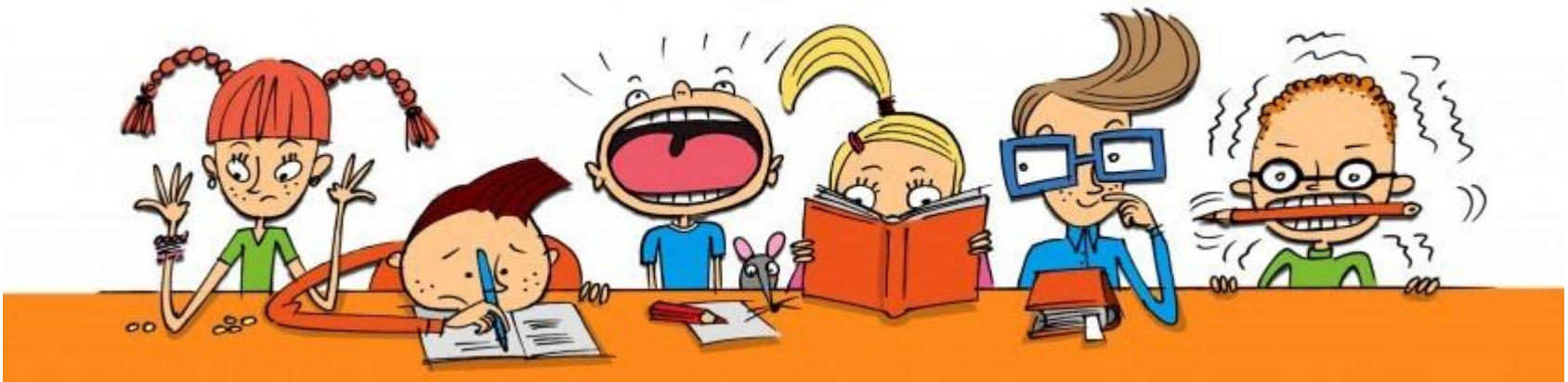
Emocionálna zrelosť -

stabilita v prežívaní, odolnosť voči frustrácii, schopnosť zvládať neúspech a záťaž, sebaúčinnosť dieťaťa, pozitívne emočné ladenie.

Sociálna zrelosť - zvládanie odlúčenia od citovo blízkych osôb, schopnosť konať, správať sa a rozhodovať samostatne, spolupracovať, podriaďovať sa pravidlám, brať ohľad na iných, samostatnosť v jedle, obliekaní, stolovaní, sociálnom správaní a pod.

Vôľová (pracovná) zrelosť - motivácia k učeniu, rozlíšenie hry od povinností, vôľa dokončiť začaté úlohy i pri prekážkach, kontrolovanie, ovládanie okamžitých impulzov v myslení a konaní (schopnosť odložiť momentálne uspokojenie), primeraná výdrž, koncentrácia na prácu, veku primerané pracovné a psychomotorické tempo.

KEDY JE DIEŤA PRE ŠKOLU NEZRELÉ?

Medzi jednotlivými stránkami školskej zrelosti sa často vyskytujú aj veľké rozpory a protiklady. Môže ísť o disproporcie medzi telesnou a psychickou stránkou, ale aj disproporcie v samotnej telesnej, psychickej alebo sociálnej oblasti. Preto je dôležité posudzovať školskú zrelosť dieťaťa komplexne.

Všeobecne príčiny školskej nezrelosti môžeme rozdeliť do týchto kategórii:

- nedostatky v somatickom vývine a v zdravotnom stave
- nerovnomerný vývin, oslabenie dielčích schopností a funkcií
- nezrelosť v citovej a sociálnej oblasti
- nedostatky vo výchovnom prostredí a pôsobení na dieťa.

Konkrétne sa za nezrelé považuje napríklad dieťa, ktoré:

- je veľmi živé, hravé a nevydrží dlhšie pri jednej činnosti,
- nerado kreslí, nedrží dobre ceruzku, alebo ju strieda z pravej do ľavej ruky,
- má ťažkosti s výslovnosťou, má málo vyvinutú reč,
- je nadmerne bojazlivé, odmieta kontakt s druhými a v cudzom prostredí plače,
- väčší predpoklad nezrelosti dieťaťa je tiež vtedy ak nechodilo do materskej školy; je pravdepodobnejšie, že si bude ťažko zvykať na kolektív, prispôbovať sa pravidlám.

Príprava na školu je proces dlhý a cieľavedomý, a nemal by byť sústredený len na posledný rok pred zaškolením. Hranica medzi zrelosťou a nezrelosťou je veľmi relatívna. Ak máte pochybnosti, či vaše dieťa zvládne požiadavky školy, bolo by vhodné poradiť sa s odborníkmi- psychologmi. Títo zväžia školskú zrelosť dieťaťa komplexne a po realizácii psychologického vyšetrenia dajú rodičom odporúčanie, či je dieťa vhodné zaškoliť alebo mu dať odklad školskej dochádzky. Rozhodnutie, či dieťa nastúpi do školy alebo nie, zostáva na rodičovi a je len na ňom, či odporúčania psychológa prijme alebo nie.

Povinné predprimárne vzdelávanie

(<https://www.slov-lex.sk/static/SK/ZZ/2019/209/20210101.print.html>)

- povinné pre deti, ktoré do 31. augusta 2021 dovŕšia päť rokov svojho veku a budú mať jeden rok pred nástupom na povinnú školskú dochádzku. Zápisy do materských škôl sa pre tieto deti uskutočnia v máji 2021.
- v prípade, že kapacita štátnej siete materských škôl v niektorých lokalitách Slovenska nebude ani napriek novým zariadeniam stačiť, rodič bude môcť vzdelávať dieťa aj v individuálnej forme, napríklad doma alebo v alternatívnej neštátnej škôlke.
- v prípade, že po jednom roku povinného predprimárneho vzdelávania dieťa nebude spôsobilé pokračovať v plnení povinnej školskej dochádzky v základnej škole, bude na základe rozhodnutia riaditeľa materskej školy opakovať predprimárne vzdelávanie v materskej škole. Ruší sa „odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky“ a inštitút „dodatočný odklad plnenia povinnej školskej dochádzky“, ruší sa aj možnosť zriaďovať nultý ročník a prípravný ročník.

